

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 14. junij 2011 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 24 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev napišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

Pavje kraljevsko ogrinjalo

Pav je bil svojčas pogosta domača žival, ki je krasila dvorišča in privabljala radovedne poglede. Ta ptica prihaja iz vzhodnih dežel.

Čeprav je njihovo nastopaško sprehajanje nekaj posebnega, pisano perje pa zanimivo in eksotično, je treba povedati, da je pav pravzaprav največja kokoš.

Čopek na vrhu glave sestavljajo dolga, lepo oblikovana peresa, ki se na glavi samca pojavijo šele po tretjem letu starosti. Perje navadnega pava je škrlatno modro z zlatim in zelenim

bleskom. Vsako pero pa je bakrenasto obrobljeno. Lepoto peres v pahljači še dodatno poudarjajo pavja očesca. Odrasli samci merijo v višino tudi več kot dva metra, samice pa so manjše in precej manj barvno bogate. In ko pav pred samico razpre svoj rep in zašumi z njim, se pokaže v vsej svoji naravni lepoti.

V naravi živijo v vzhodni Indiji in na Šrilanki. V mnogih indijskih deželah so svete živali, zato zanje skrbijo tudi svečeniki. Ker se v človekovi bližini počutijo varne, jih ni težko udomačiti. Kdaj so prve pave prinesli v Evropo, se ne ve natančno, a legende

pripovedujejo, da jih je občudoval in s seboj prinesel Aleksander Veliki.

Posebno vlogo so imeli tudi pri pojedinah rimskih cesarjev, kjer so veljali za poslastico. Toda ljubša mi je misel, da so bili tiste domače živali, ki so ljudi opominjale, kako mogočna je narava, ki lahko ustvari tako lepe živali. Dokaz, da niso bili kar tako, je tudi dejstvo, da so jih imeli na Samosu v templju Junone in so jih upodabljali celo na kovancih. Verjetno jih je prvič natančno opisal Gessner v knjigi iz leta 1557.

Zanimivo je, da jim zima ne pride do živenga, saj vzdržijo tudi v hudem mrazu. Navadno v mrazu počivajo tam, kjer spijo poleti, čeprav bi se lahko umaknili v tople prostor. Uživajo v prostosti in se z veseljem sprehajajo po travi, pasejo pa se tudi po zeliščih.

Pavi so torej zanimive živali, ki ne potrebujejo posebno zahtevne nege ali posebno zahtevnega življenjskega prostora. Zelo se navežejo na človeka in so zanimiva pridobitev med domačimi živalmi. **M. K.**

Pavi so odporni na vročino in tudi na mraz.

(Prirejeno po: Žurnal, 12. 5. 2006.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. V povedi zapišite, kje in kdaj je bilo besedilo objavljeno.

(2 točki)

2. Avtor je besedilo tvoril predvsem zato, da bi

- a) bralce navdušil za nakup pavov.
- b) izrazil svoje navdušenje nad pavi.
- c) bralcem predstavil pave.
- č) ocenil lepoto pavov.

(1 točka)

3. V vsaki vrstici podčrtajte ustrezno možnost ob poševnicah.

Izhodiščno besedilo je
dvogovorno/enogovorno,
publicistično/praktičnosporazumevalno.

(1 točka)

4. Obkrožite črke pred tremi trditvami, ki ustrezajo vsebini izhodiščnega besedila.

- a) Pav je občutljiv na mraz.
- b) Rimski cesarji so jedli pave.
- c) Samci so barvitejši od samic.
- č) Pav velja ponekod za sveto žival.
- d) Pava je težko udomaćiti.
- e) Pavi zahtevajo posebno nego.

(3 točke)

5. Naslov izhodiščnega besedila se nanaša na

- a) 1. in 3. odstavek.
- b) 1. in 2. odstavek.
- c) 2. in 4. odstavek.
- č) uvodni in 3. odstavek

(1 točka)

6. Določite osnovno barvo pavjih peres.

- a) Modra.
- b) Škrlatna.
- c) Zelena.
- č) Zlata.

(1 točka)

7. Na črtice zapišite številke odstavkov, v katerih izvemo naštete podatke o pavih.

- a) življenjski prostor _____
- b) navade _____
- c) pomen v preteklosti _____

(2 točki)

8. Obkrožite črke pred tremi podatki o pavih, ki jih iz besedila ne izvemo.

- a) Način razmnoževanja.
- b) Razlike med samci in samicami.
- c) Prisotnost pavov v Sloveniji.
- č) Življenjska doba.
- d) Povezanost s človekom.
- e) Način prehranjevanja.

(3 točke)

9. Kateri način razvijanja teme prepoznate v drugem odstavku (*Čopek na vrhu ...*)?

- a) pripovedovanje
- b) razlaganje
- c) obveščanje
- č) opisovanje

Izbiro utemeljite v povedi.

(3 točke)

10. Izhodiščno besedilo je

- a) referat o pavu.
- b) poročilo o pavu.
- c) predstavitev pava.

(1 točka)

11. Podčrtajte ustrezni besedi/besedni zvezi ob poševnicah.

Besedilo vsebuje predvsem resnične podatke/avtorjevo mnenje o pavih.

(1 točka)

12. Med naštetimi povedmi sta dve, ki izražata subjektivno stališče. Obkrožite črki pred njima.

- a) Pave so imeli na Samosu v templju Junone.
- b) Težko je verjeti, da je pav največja kokoš.
- c) Pav je dokaz, kako mogočna je narava.
- č) Ne vemo, kdaj so pavi prišli v Evropo.

(2 točki)

13. Avtor v zadnjem odstavku poudari značilnosti, zaradi katerih je vredno imeti pava. Zapišite dve.

(2 točki)

14. Navedenim besedam pripišite sopomenske izraze.

nastopaški _____

svojčas _____

eksotičen _____

(3 točke)

15. Podčrtajte manjšalnice.

očesce   dvorišče   samica   čopek   kovanec   peresce   perje

(1 točka)

16. Podčrtani besedni zvezi zapišite tako, da boste števnika zapisali s števkco. Napišite ju na črti ob povedih.

Čopek se na glavi samca pojavi po tretjem letu starosti. _____

Odrasli pavi so visoki več kot dva metra. _____

(1 točka)

17. Besede/besedne zveze v oklepajih postavite v orodnik in jih zapišite na črte.

Lepota peres je poudarjena še s _____ (pavja očesca).

Pave je težko primerjati s _____ (kokoši).

Pavi so v Evropo verjetno pripotovali z _____

(Aleksander Veliki).

(3 točke)

18. Preglednico dopolnite z zahtevanimi besedami iz ustrezne besedne družine.

Samostalnik	Pridevnik	Glagol
	kraljevski	
		pridobiti
blesk		

(3 točke)

19. Ugotovite, v katerem razmerju sta stavka v izpisani povedi.

V mnogih indijskih deželah so pavi svete živali, zato zanje skrbijo tudi svečeniki.

- V stopnjevalnem razmerju.
- V posledičnem razmerju.
- V protivnem razmerju.

Poved preoblikujte tako, da boste dobili podredje z vzročnim odvisnikom.

(3 točke)

20. V naslednjih povedih podčrtajte pravilen izraz ob poševnicah.

Po dvorišču se je sprehajal dvo metrski/dvometrski pav.

Gessnerjeva/Gessnerova knjiga je izšla leta 1557.

Legenda pripoveduje o prihodu pavov na Evropsko/evropsko ozemlje.

(3 točke)

21. V izpisani povedi spremenite glagolski vid obema glagoloma in poved na novo zapišite.

Ko samec pred samico razpre svoj rep, se pokaže v vsej svoji naravni lepoti.

(2 točki)

22. Podčrtajte ustrezen zapis ob poševnicah.

Besedno zvezo *škrlatno moder* lahko zapišemo tudi *škrlatno-moder/škrlatnomoder*.

Besedno zvezo *zlat* in *zelen* lahko zapišemo tudi *zlato-zelen/zlatozelen*.

(2 točki)

23. Preberite slovarski sestavek in odgovorite na vprašanja.

škrláten -tna -o prid. (â) *nanašajoč se na škrlat*: jesensko listje škrlatne barve; škrlatna večerna zarja; škrlatne satenaste zavese; biti škrlaten v obraz / škrlatno oblačilo ♦ bot. škrlatna lakota *rastlina z vretenasto razvrščenimi listi in rdečimi cveti v socvetjih, Galium purpureum* **škrlátno** prisl.: oblaki so škrlatno potemneli; škrlatno rdeč ♦ bot. škrlatno rdeča detelja *rastlina z ozkimi in suličastimi nazobčanimi listi ter rdečimi cveti v valjastem socvetju, Trifolium rubens*; škrlatno rdeča kukavica *rastlina z rjavkasto škrlatnimi in temno pikastimi cveti v socvetju, Orchis purpurea*

A Beseda *škrlaten* je

- a) enopomenka.
- b) večpomenka.

B V kateri stroki se uporabljajo besede iz terminološkega gnezda?

_____

Kaj poimenujejo naštetih strokovni izrazi? Napišite njihovo nadpomenko.

škrlatna lakota, škrlatno rdeča detelja, škrlatno rdeča kukavica

Nadpomenka je _____.

C V katero besedno vrsto spada podčrtana beseda v povedi *Njegovo škrlatno oblačilo je pritegnilo veliko pozornost?*

_____

(4 točke)

24. Ste dijak/dijakinja Aleš/Ana Novak srednje veterinarske šole. V vaši okolici deluje društvo za zaščito živali. Med počitnicami bi radi prostovoljno delali pri njih. Napišite **uradni življenjepis**, ki ga boste priložili prošnji. Manjkajoče podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

Prazna stran